

tekstu. Bibliografiju je Mathilde Hain u pogovoru nadopunila djelima koja su izašla nakon autorove smrti.

Knjiga daje obilan materijal svakom stručnjaku, a osobito onome koji se želi baviti sociologijom pučke slikovnice i njezinih konzumenata.

Mira Sertić

ELEANOR LONG, »THE MAID« AND »THE HANGMAN«. MYTH AND TRADITION IN A POPULAR BALLAD, *Folklore Studies*: 21, University of California Press, Berkeley-Los Angeles-London 1971, 170 str.

Balada koju je Eleanor Long odabrala vrlo je rasprostranjena i poznata je pod više imena: *The Maid freed from the Gallows*, *The Gallows Tree*, *The Hangman's Tree* i dr. Autorica je u ovoj monografiji postavila sebi zadatak da na temelju analize jedne balade prouči neke aspekte narodne tradicije: tekst, melodiju, tradicionalnu povijest simbola, evropsku tradiciju američkih verzija, iskonsko podrijetlo balade. Svrha joj je bila da dobije odgovor na pitanja: U kolikoj je mjeri za značenje balade relevantan njezin narativni dio i njezin refren? Koji su elementi teksta najstabilniji, a koji pokazuju najveću tendenciju variranja? U kolikoj je mjeri usmena predaja pod neposrednim utjecajem kulturnih prilika, pod utjecajem masovnih medija, koliko je podložna krupnim promjenama koje uvode kreativni, individualni pjevači unutar narodne predaje? Ima li neka pouzdana veza između usmene predaje teksta i predaje melodije? Koje se istaknute osobine neke narativne pjesme mogu sačuvati kad prelaze jezične barijere?

Svom je zadatku prišla stilskom analizom. Analizirala je 250 tekstova balade i 108 melodija. Tom je analizom dobila riječi i fraze koje se ponavljaju i onakve koje se rjeđe i pojedinačno pojavljuju. Iz tog je materijala izradila tabele na kojima se vide sličnosti i razlike, te je iz njih zaključila kako je izgledao iskonski tekst balade. Slično je postupila i s melodijama.

Iz rezultata analize došla je do ovih zaključaka: praišvor teksta jest grčka priča o Admetusu i Alcesti (5. st. pr. Kr.), a sadašnja američka verzija ima svoj izvor u engleskoj predaji. Škotska je tradicija unijela neke inovacije. Najstabilniji dio teksta jest serija odbijanja molbe za pomoć, koja ima svoj klimaks u konačnom pružanju pomoći. Varira spol onoga koji je u opasnosti i redosljed rodbine koja stiže i odbija pomoć. Te promjene autorica tumači utjecajem sredine razne kulture. Rijetko se može naći čvrsta i stabilna povezanost melodije s tekstom. Srodstvo teksta ne povlači za sobom i srodnost melodije. Refren je irelevantan za baladu.

Eleanor Long je za svoju analizu odabrala jednu od najšablonskije izgrađenih balada, koja se lako daje rastaviti na pojedine dijelove, te je, dođuše, iz toga razloga vrlo prikladna za analizu kakvu je autorica provela, no to nije neka standardna i uobičajena forma balade. Stoga je ova balada opasan materijal, koji može istraživača lako dovesti do krivih zaključaka. Na njoj je već G. L. Kittredge htio dokazati da su balade nastale skupnom improvizacijom mnoštva, što je dokazano da nije točno. I autorica dolazi pomoću analize do zaključka (str. 28) da je postojao jedan jedini iskonski tekst, koji se saču-

vao i prenosio memoriranjem, a ne improvizacijom. Do takvog je zaključka mogla doći samo analizom ove naročite balade, koja se već nakon prvog slušanja i nehotice zapamti, no to ne vrijedi za ostale balade. Naprotiv, dokazano je da samo nenadareni pjevači uče pjesmu napamet, a nadareni pjevači, relevantni za usmenu predaju pamte samo bitne dijelove radnje, a ostalo improviziraju u svakoj izvedbi (vidi: M. Parry i A. B. Lord, *Serbocroatian Heroic Songs*; A. B. Lord, *The Singer of Tales*; M. Sertić, *Problemi usmene predaje u narodnoj pjesmi*).

Usprkos tome djelo ima odlične kvalitete: analize su provedene velikom preciznošću, obrađen je golem materijal, koji je doveo do veoma vrijednih uvida u motiviku, simboliku i podrijetlo balade. Vrlo je zanimljivo i poglavlje o evropskoj tradiciji. Osobito treba istaknuti poglavlje o melodijama i nadasve obilnu bibliografiju.

Mira Sertić

N. I. KRAVCOV, PROBLEMY SLAVJANSKOGO FOL'KLORA, Akademija nauk SSSR, Izdatel'stvo »Nauka«, Moskva 1972, 360 str.

Odjel za književnost i jezik — naučni savjet za folklor Akademije nauka SSSR-a izdao je jedanaest izabranih rasprava poznatog ruskog folklorista N. I. Kravcova. Tu su prezentirani rezultati mnogogodišnjih autorovih zapažanja i izučavanja procesa koji su se javljali u folkloru istočnih, zapadnih i južnih Slavena, a određuju se i osnovne zadaće folklorista, razmatraju idejno-estetske vrijednosti, govori o originalnosti umjetničkih formi i postupaka.

U raspravi *Folklorno djelo kao umjetnička cjelina*, opširnijom analizom popularne i rasprostranjene ruske balade *Muš — vojnik u gostima kod žene*, polazeći od triju osnovnih postavki (1. da li postoji jedinstvo sadržaja i forme, 2. kakvim je sredstvima izgrađeno djelo i 3. kakvo idejno-umjetničko značenje ono ima), autor dokazuje da historijski karakter idejno-umjetničkog jedinstva folklornih djela može biti potpuno i mnogostrano otkriven samo temeljitim izučavanjem historijskog razvitka usmene poezije.

U radu *Umjetnost psihološkog prikazivanja u ruskoj narodnoj poeziji* utvrđuje se da proučavanje umjetničkog psihološkog slikanja u ruskom narodnom stvaralaštvu ima više značenja: 1. omogućava prikupljanje podataka koji pomažu u rješavanju teoretskih i historijskih pitanja folklorista, 2. pomaže u razumijevanju narodnih pogleda na psihologiju čovjeka, predočujući duhovni lik narodnog junaka i moralno-psihološke ideale naroda u raznim periodima ruske povijesti, 3. pokazuje kako se narodna umjetnost koristi slikanjem unutarnjeg čovjekova svijeta za odgoj pozitivnih ljudskih osobina i 4. svjedoči o bogatstvu ruske narodne umjetnosti, o snazi stvaralačkog duha ruskog naroda, pokazujući da je folklor velika umjetnost, u kojoj se doista javlja izvorno stvaralačko majstorstvo.

U prilogu *Sistem vrsta ruskog folklorista*, poslije konstatacije da je izučavanje folklornih vrsta u sovjetskoj nauci bilo svestrano i da je dalo veoma plodne rezultate, koji se očituju u obradi mnogih pitanja, posebno onih o specifičnosti vrsta, njihovoj historiji, suvremenom stanju i poetici, autor zaključuje: 1. folklor treba proučavati kao cjelovit, unutrašnje povezan, histo-